Agatha Christie, la immortal reina del misteri

Deprés de 125 anys del seu naixement, l'escriptora anglesa continua sent un referent de la novel·la negra

Agatha Christie.

ANTONIO LOZANO

Als 81 anys, pocs abans de morir a Wallingford (Oxfordshire), arribat a aquest arquetip que ella mateixa havia perfeccionat en els seus llibres, el de l'àvia pulcra que sota el seu aspecte fràgil amaga una frenètica activitat mental, Agatha Mary Clarissa Miller, coneguda com Agatha Christie, va declarar en una entrevista que la plauria ser recordada com "una escriptora bastant bona de novel·les de detectius".

El de "bona" ??és objecte d'opinions enfrontades. No falten les veus crítiques que posen l'accent en el seu esquematisme i en les seves trampes d'antuvi, que va quedar desfasada. Però no hi ha dubte que, a punt de complir-se 125 anys del seu naixement, segueix conservant des del més enllà la corona de l'autora de gènere negre més popular i llegida del món.

"Li devem ser la precursora de la novel·la de crims, amb una elegància molt crítica amb la frívola societat a la qual ella mateixa pertanyia, infidelitats, cobdícia, la barrera de les classes socials", diu l'escriptora Dolors Rodó.

El seu llegat acumula 4.000 milions d'exemplars venuts i la societat limitada que porta el seu nom, de la qual participa el seu nét Mathew Prichard, obté avui uns beneficis superiors a 3,5 milions d'euros anuals en concepte de royalties per la venda dels seus títols.

Aquests es mantenen com el ritus de pas a la lectura adulta per milions de joves; un trànsit cap a models de novel·la negra més crua per a aquells a qui el gènere els desperta un interès d'hora; un retorn nostàlgic per als saturats d'aquests models i, en tots els casos, una forma amable i eficaç d'entreteniment que garanteix el plaer que porten el reconeixement i la manca de sobresalts.

La tercera filla d'un matrimoni de classe mitjana alta, Christie va rebre bona part de la seva educació a París. Abans de l'escriptora policíaca d'èxit resplendent, hi va haver una escriptora no policíaca de fracàs rotund. Es va bolcar en relats que van ser sistemàticament rebutjats per les revistes i en una novel·la que no va trobar editor.

Sense sortir de al seva Torquay natal -ciutat al sud de la costa de Devon-, Agatha Christie va entrar en contacte amb la Primera Guerra Mundial fet que suposaria un inesperat punt d'inflexió per la seva estancada carrera literària. Va passar quatre anys en un hospital com a infermera, però el que els seus biògrafs han vist com un regal dels déus de cara a la futura elaboració de les seves trames, va ser el seu ascens remunerat a assistent en tasques farmacèutiques. Així es va familiaritzar amb la natura i l'ocupació de multitud de drogues que després va posar en dosis letals en les desaprensives mans de les seves criatures.

A més, la invasió nazi de Bèlgica va portar una nodrida comunitat de refugiats a Torquay. No és difícil imaginar-la creuant-se en el seu passeig marítim amb algun belga de negres i oliosos bigotis, primorosament vestit, que segurament la van inspirar per crear a Hèrcules Poirot, l'ex inspector que protagonitzaria la seva primera novel·la negra, El misteriós cas de Styles.

La novel·la es va publicar el 1921 i li quedaven per davant altres 32 novel·les i 65 relats per acabar mereixent l'únic obituari que 'The New York Times li ha dedicat a un ésser imaginari.

Entre els que tenen un deute sentimental, però també d'ofici, amb el policía i la seva mare, figura Alicia Giménez-Bartlett, autora dels relats 'Crímenes que no olvidaré', al voltant de la inspectora Petra Delicado. "Els records són molt bons -afirma-. Em divertia molt llegint les novel·les que hi havia a casa: Deu negrets, El templet de Nasse House ... M'agradava especialment el detectiu Poirot. Com a lectora vaig aprendre que era important la trama, estar enganxat fins al final; també vaig apreciar el seu humor, molt lleuger, molt subtil ".

Què oferia la literatura de Christie per guanyar-se el favor dels seus contemporanis i seguir vigent tantes dècades després? A grans trets, en tota ella hi havia una invitació a que el lector jugués a anticipar-se a l'investigador, un esquema intel·ligent i un desemmascarament de prejudicis, un estil transparent que facilitava la lectura, uns ambients refinats o exòtics i escletxes per a l'humor i la sorpresa. Era un entreteniment facturat amb molta competència i fruit d'una preparació minuciosa i un control obsessiu.

La metodologia va quedar al descobert en publicar-se el 2010 Agatha Christie. Els quaderns secrets (Suma de Letras), tasca de passar a net, interpretar i analitzar els 72 llibretes escolars, senzills, barats i preferiblement de color vermell on la Reina del Crim -en fins a sis ocasions- va prendre notes durant dècades per les seves novel·les i relats en una cal·ligrafia infernal (també va apuntar horaris de tren, menús per al sopar i altres assumptes més prosaics que van generar un caos per a l'estudiós John Curran).

Va descobrir que Christie es plantejava en primer lloc l'ambientació de les seves obres i que li donava moltes voltes al reciclatge de continguts. "Tenia -diu Curran- un do per entreteixir variacions gairebé infinites sobre idees

en aparença elementals. Les aliances assassines, el triangle etern, la víctima com a assassí, la disfressa? Va utilitzar i reutilitzar aquestes argúcies i estratagemes per confondre al lector i desbaratar expectatives".

Encara que potser a algunes feministes no els plauria sentir que Christie va declarar que el millor moment per planejar una història policíaca era mentre fregava els plats, va desafiar moltes de les convencions que limitaven a les dones del seu temps. El 1922 va viatjar 10 mesos per territoris de l'imperi britànic (Sud-Àfrica, Austràlia, Nova Zelanda, Canadà i Hawaii), experiència transformadora i plena de nutrients per a la seva carrera literària de la qual va deixar testimoni en unes cartes que l'editorial Confluències va publicar a El gran tour , que inclou nombroses fotos fetes per ella mateixa.

La seva càmera també la va acompanyar per Síria i l'Iraq -va ser una enamorada de l'Orient Mitjà que va tenir a Egipte un dels seus destins preferits-, on va viatjar al costat del seu segon marit, l'arqueòleg Max Mallowan, amb qui va participar en les excavacions. Un marit que la va inspirar per una cita tan recordada com alguna de les seves novel·les: "Un arqueòleg és el millor marit que pot tenir qualsevol dona. Com més vella es fa una, més interès mostra en tu". Va ser mare d'una sola filla carnal, Rosalind, però d'un bon grapat de gossos.

Christie va protagonitzar dos sonats misteris: com va poder sostenir un ritme de producció gairebé sobrehumà. Entre novel·les -també en va publicar sis de romàntiques sota el pseudònim Mary Westmaccot-, relats, obres de teatre i llibres autobiogràfics, la seva producció ronda els 85 títols.

L'altre misteri va ser el lloc i els motius de la seva desaparició durant 10 dies el desembre de 1926. El fet va mobilitzar a 1.000 policies i 15.000 voluntaris en tasques de recerca, que va portar a un diari a oferir 100 lliures a canvi de pistes, a Arthur Conand Doyle a contractar una mèdium perquè extragués senyals d'un guant de l'escriptora i a l'opinió pública a especular amb una martingala comercial o amb un pla per culpar d'assassinat al seu primer marit, qui li havia sol·licitat el divorci després de confessar una infidelitat.

En vida va ser reconeguda amb distincions com el Mystery of America Grand Master Award i l'Ordre de l'Imperi Britànic, i després de la seva mort, amb fets com haver signat la novel·la de detectius més venuda de la història (Deu negrets, rebatejada 'Y no quedó ninguno' en temps de correcció política).

Christie segurament només lamentaria de la seva excepcional obra que hagués inspirat a malfactors de carn i ossos. Sense entrar en detalls per no aigualir la lectura a possibles curiosos, a Carolina de Nord es va cometre el 1979 un assassinat que seguia fidelment les pautes del descrit a Sleeping Murder. I dos anys després, a Alemanya Occidental, la realitat va imitar de forma pertorbadora un crim similar al d'Assassinat en l'Orient Express.

[img:http://www.lne.es/noticias-hoy/magazine2.jpg]

Font del document:
http://www.diaridegirona.cat/cultura/2015/08/20/agatha-christie-immortal-reina-misteri/739830.html?utm_source=rss